

Соціальна стратифікація та структура

Опис курсу

Дисципліна «Соціальна структура та стратифікація» є нормативною навчальною дисципліною, розробленою для освітньо-професійної програми бакалаврського рівня «Бізнес-соціологія» зі спеціальності 054 «Соціологія», яка викладається у 8 семестрі в обсязі 3 кредитів за Європейською Кредитною Трансферною Системою (ECTS). Навчальний курс розрахований на 90 годин, де у структурі годин виокремлено такі складові: лекції – 20 год., практичні заняття – 20 год., самостійна робота – 50 год.

Мета курсу. Однією з центральних проблем сучасної соціології - є вивчення соціальної стратифікації і соціальної нерівності. Соціальне становище, яке займають люди всередині суспільства та їх доступ до матеріальних ресурсів впливають на всі аспекти їх життя - від освіти, місця праці і здоров'я до поведінки, переконань і цінностей. Під соціальною стратифікацією розуміється метод, за допомогою якого соціальні групи надбудовуються одна над одною за рівнем їх багатства, престижу або влади. Внаслідок особливостей історичного розвитку і специфіки сучасної ситуації в Україні складається особливий стан стратифікаційних процесів. Тому соціологічне вивчення суспільства вимагає пояснення природи, характеру і механізмів соціально-стратифікаційних процесів, що відбуваються в Україні на сучасному етапі.

Основні завдання дисципліни

- вивчення теоретико-методологічних основ соціальної стратифікації та нерівності в структурі соціологічного знання;
- здійснити аналіз класичних та сучасних теорій соціальної стратифікації та нерівності.
- з'ясувати специфіку стратифікаційних процесів в сучасному світі та в українському суспільстві.

Рекомендована література

Базова

1. Коваліско Н.В. Основи соціальної стратифікації: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] Львів: «Магнолія 2006», 2007, 2009. 328 с.
2. Коваліско Н.В. Стратифікаційні порядки суспільства: концептуальні уявлення та досвід вивчення. Київ: Інститут соціології НАН України, 2008. 240 с.
3. Коваліско Н.В. Сучасне українське суспільство: стратифікаційний вимір великого міста/ Н.В. Коваліско, Р.О. Савчинський. Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2008. 236 с.
4. Головаха Є., Паніна Н. Українське суспільство 1992–2008 (соціологічний моніторинг).К., 2008.85 с.
5. Динаміка сприйняття соціальної нерівності в Україні: за даними Міжнародної програми соціальних досліджень 2009 і 2019 років: колективна монографія. Київ : Інститут соціології НАН України; Національний університет «Києво-Могилянська академія», 2020.262 с.
6. Катаєв С.Л. Сучасне українське суспільство: навч. посіб. К.: Центр навч. літератури, 2006. 200 с.
7. Коваліско Н.В. Макеєв С.О. Економіка і соціологія нерівності: емпіричний вимір глобальних тенденцій //Розрізнені соціологічні наближення: монографія. Київ: Інституту соціології НАН України, 2020. 332 с. С. 264-287
8. Коваліско Н.В. Макеєв С.О. Мінливі проєкції нерівності: глобальна, локальна, економічна, соціологічна //Динаміка сприйняття соціальної нерівності в Україні: за даними Міжнародної програми соціальних досліджень 2009 і 2019 років: колективна монографія. Київ : Інститут соціології НАН України; Національний університет «Києво-Могилянська академія», 2020. 262 с. С.27-82
9. Коваліско Н.В. Макеєв С.О. Соціологія соціальної структури покоління // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2021. № 2 С. 60-74
10. Коваліско Н.В., Макеєв С.О. Концепції поколінь у сучасній соціології // Сучасні соціальні трансформації: глобальний досвід та локальні специфікації: збірник тез XII Львівського соціологічного форуму присвяченого 30-літтю академічної соціології у Львівському національному університеті імені Івана Франка від 2 квітня 2021 року (електронне видання). Львів, 2021. С. 183-189.
11. Макеєв С. Нерівність у соціологічній перспективі // Нові соціальні нерівності. – К. Ін-т соціології НАН України, 2006. С. 9–42.
12. Стан сингулярності: соціальні структури, ситуації, повсякденні практики / С. Макеєв, С. Оксамитна, А. Домаранська, О. Іванов, Т. Костюченко, Л. Малиш, Т. Марценюк, С. Стукало; за ред. С. Макеєва і С. Оксамитної. К. : НаУКМА, 2017. 180 с.

13. Українське суспільство в умовах війни. Рік 2023: Колективна монографія / С. Дембіцький, О. Злобіна, Н. Костенко та ін.; за ред. член.-кор. НАН України, д. філос. н. Є. Головахи, д. соц. н. С. Макеєва. Київ: Інститут соціології НАН України, 2023. 343 с
14. Штомпка П. Соціологія. Аналіз сучасного суспільства. Львів: Колір ПРО, 2020. 800 с.

Допоміжна

1. Бевзенко Л. Стили життя перехідного суспільства. К.: Ін-т соціології НАН України, 2008. 144 с.
2. Бродська С.С., Оксамитна С.М. Класова самоідентифікація населення України / С.С. Бродська, С.М. Оксамитна // Наукові записки. Соціологічні науки. 2001. Т. 19. С. 44–49.
3. Головаха Є.І. Трансформація пострадянських суспільств: тупикова консолідація та перспективні кризи // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства: : зб. наук. праць /наук. ред. В.С. Бакіров, В.Л. Арбеніна та ін. Х.: Вид-во Харків. нац. ун-ту ім. В.Н. Каразіна, 2008. С. 157–161.
4. Горбачик А. Сприйняття економічних змін і стратегії виживання домогосподарств // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2001. № 4. С. 23–45.
5. Демків О. Соціальний капітал: теоретичні основи дослідження і операційні параметри // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2004. № 4. С. 99–111.
6. Злобіна О., Тихонович В. Суспільна криза і життєві стратегії особистості.К.: Стилос, 2001. 238 с.
7. Коваліско Н. Соціальна стратифікація: теоретичні та методичні засади дослідження на регіональному рівні // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2006. № 3. С. 137–152.
8. Кон М. Соціальна структура та особистість у процесі радикальних соціальних змін: аналіз України в період трансформацій /М. Кон, В. Хмелько, В. Паніотто // Соціальні структури і особистість. Дослідження М.Л. Кона і його співпрацівників. К.: Києво-Могилян. акад., 2007. 558 с.
9. Куценко О.Д. Діяльнісно-структурна парадигма становлення класів/О.Д. Куценко// Класове суспільство. Теорія та емпіричні реалі; за ред. С. Макеєва. К.: Ін-т соціології НАН України, 2003. – С. 42–81.
10. Лібанова, Е. М. (Ред.). Нерівність в Україні: масштаби та можливості впливу. Київ: Інститут демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України. 2012
11. Макеєв С., Коваліско Н. Глобальний і локальний діалект нарративу про нерівність. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2017, 4, 22– 36.
12. Макеєв С. Ми у нерівності та нерівність в нас. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2020, 1, 182–190.
13. Оксамитна С. Динаміка соціальної структури та соціальної мобільності: 1993–2003 / С. Оксамитна // Українське суспільство – 2003 (соціологічний моніторинг); за ред. В.М. Ворони, М.О. Шульги. К.: Ін-т соціології НАН України, 2003. С. 303–313.
14. Оксамитна С., Патракова А. Ієрархія престижності професій та занять // Українське суспільство 1992-2007. Динаміка соціальних змін; за ред. В.М. Ворони, М.О. Шульги. К.: Ін-т соціології НАН України, 2007. С. 170–179.
15. Оксамитна С. Нерівність в освіті: Україна у європейському контексті // Українське суспільство у європейському просторі; за ред. Є. Головахи, С. Макеєва. К.: Ін-т соціології НАН України, 2007. С. 156–173.
16. Оксамитна С. Соціальна стратифікація, мобільність і соціальна ексклюзія в країні найвищого доходу на душу населення // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2004. № 3. С. 211–213.

Інформаційні ресурси

1. Social Stratification URL: <http://www.spc.uchicago.edu/ssr1/PRELIMS/strat.html>
2. Social Stratification URL: <http://hss.fullerton.edu/sociology/orleans/436.htm>
3. Social Stratification URL: http://www.sdsmt.edu/online-courses/is/soc100/Soc_Strat.htm
4. Social Inequality and Classes URL: <http://www.pscw.uva.nl/sociosite/TOPICS/Inequality.html>
5. Robert E. Wood - Theories of Class and Stratification URL: <http://socserv2.mcmaster.ca/soc/courses/soc2r3/soc2r3.htm>
6. Cuneo, Carl. Theories of Inequality - <http://socserv2.mcmaster.ca/soc/inequality/conmap1.htm>
7. Erik Olin Wright. Social Stratification URL: <http://www.ssc.wisc.edu/~wright/>.